

місце за рівнем оподаткування (як і в рейтингу 2011 року). З 2006-го по 2012 рік за даними цього рейтингу загальний податковий тиск зазнав незначних змін – з 57,3 до 57,1% (від прибутку). Прийнятий 2010 року Податковий кодекс України становища майже не покращив.

Головні проблеми спрощеної системи 2012 року:

1) Законом затверджена норма, за якою підприємство отримавши прибуток в 300 тис. грн. за останні 12 місяців повинні зареєструватися платниками ПДВ. Зазначена норма, по суті, може призвести до обов'язкової реєстрації платниками ПДВ підприємців середнього бізнесу. Ситуація загрожує двома мінусами: сплатою зайвого податку, за ставкою 20% і необхідністю залучення бухгалтера для ведення обліку та звітності з ПДВ. [1]

2) Підприємцям доведеться вести окремий облік безкоштовно отриманих товарів і відстрочених платежів.

3) Підприємець, працюючий на єдиному податку, зобов'язаний платити єдиний соціальний внесок – за себе та своїх робітників. Також в новому законі про єдиний податок ліквідована норма, згідно з якою сума цього податку збільшувалася на 50% за кожного найманого робітника [2].

4) Проблема «міграції» одиниць з однієї групи платників єдиного податку. Багато підприємців, які хочуть перейти з третьої групи підприємців - спрощенців в другу (наприклад) - отримують відмову в переході. Відмова податківців заснована на тому, що такий перехід з третьої групи в другу в Податковому Кодексі не передбачено.

Єдиний податок займає важливе місце в формуванні місцевих бюджетів. Якщо розглянути надходження від єдиного податку до загального фонду місцевих бюджетів за перші півріччя 2007-2012 років, то можна спостерігати значні зміни в доході від даного податку: у першій половині 2012 року до місцевих бюджетів надійшло 1,9 млрд. грн. від платників єдиного податку, що удвічі перевищує 2011 рік.

Потрібно зазначити, що таке зростання відбулося, в основному, через прийняття та введення в дію змін до Податкового кодексу, якими запроваджено нові правила справляння податку – змінено терміни сплати та запроваджено нові ставки оподаткування.

Отже, Податковий кодекс і зміни до нього мають як позитивні моменти так і негативні, у зв'язку з цим спрощену систему в нашій країні потрібно удосконалювати та змінювати, покращуючи умови для роботи суб'єктам господарської діяльності.

Література

1. *Сергій Романенко: Правда про Єдиний податок, або ложка меду в бочці дьогтю. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.buhuslugi.com.ua.*
2. *Интернет-газета «Послезавтра». Анализ Налогового кодекса: какая раз ница между старым и новым. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://poslezavtra.com.ua/analiz-nalogovogo-kodeksa-kakaya-raznica-mezhdu-starym-i-novym/>.*
3. *ІБСЕД - серія книг «бюджетний моніторинг: аналіз виконання бюджету» - Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2011 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ibser.org.ua/UserFiles/File/Budget-Monitor/KV_II_2011_Monitoring_ukr.pdf*

Надія НОВИЦЬКА

Національний університет Державної податкової служби України,
Науково-дослідний центр з проблем оподаткування, м. Ірпінь

ОБМІН ІНФОРМАЦІЄЮ МІЖ ДПС ТА ІНШИМИ ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ ЯК НАПРЯМОК ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АДМІНІСТРУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПОДАТКІВ

Екологічні податки (далі ЕП) у комплексі з іншими економічними інструментами в практиці розвинених країн світу ефективно і широко використовуються як непрямі інструменти впливу на

поведінку підприємств-забруднювачів у напрямку зниження ними антропогенного навантаження на навколишнє природне середовище (далі НПС), підвищення енергоефективності раціонального використання природних ресурсів. Для України актуальним є питання пошуку шляхів підвищення ефективності ЕП⁶, адже в 2012 р. за Індексом якості НПС Україна займає 102 місце з 132⁷, причому порівняно з 2008 р.⁸ значення показника знизилося на 12 пунктів.

Не зважаючи на досить широкий перелік ЕП в Україні, надходження від них є незначними. Так, у 2003–2011 рр. вони склали від 10,7 до 12,7 % доходів бюджету і від 3,3 до 3,7 % ВВП. Те що, ЕП не є бюджетоутворюючими податками – загальносвітова тенденція. В розвинених країнах, з ефективними ЕП, низька їх частка в ВВП та доходах бюджету пояснюється реалізацією регулюючого потенціалу, що проявляється в зменшенні бази оподаткування⁹, внаслідок цього зменшуються надходження від ЕП. В Україні вищезазначені тенденції обумовлені незначними ставками ЕП та недостатньо ефективним їх адмініструванням. На користь цього твердження можна навести співставлення динаміки ВВП, рівнів антропогенного навантаження та ЕП. Так, вказаний рівень зменшувався в періоди економічного спаду (1991–1999 рр.) та економічної кризи (в 2009 р. ВВП знизився на 14,8 %, також знизилися обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на 10,6 %, скидів забруднених вод у водні об'єкти – 35,3 %, утворення відходів I–III класів небезпеки – на 46,5 %), в 2010 р. з ростом ВВП зросли також рівні антропогенного навантаження на НПС. Отже, рівень антропогенного навантаження в Україні пов'язаний з динамікою ВВП, а вже динаміка ЕП є наслідком динаміки антропогенного навантаження. Вищенаведене свідчить про те, що питання підвищення ефективності ЕП є актуальними.

Підрозділом ДПС, який здійснює адміністрування 90,5 % екологічних податків (далі ЕП) є підрозділ місцевих, ресурсних та рентних платежів Департаменту оподаткування юридичних осіб ДПС України (далі ПМРРП). Обсяг первинної інформації, яка опрацьовується працівниками ПМРРП є значною, кількість основних декларацій, що надходить за період 2003–2011 рр. постійно зростає і становить за нашими розрахунками від 1,1 до 1,3 млн., а середня сума сплачених екологічних податків, що адмініструються ПМРРП, в один податковий період є незначною і складає, від 3,3 до 10,1 тис. грн. Невисокі надходження від ЕП призводять до того, що податковими органами при адмініструванні цих платежів приділяється недостатньо уваги, це знижує ймовірність виявлення заниження об'єкту оподаткування та потенційних платників. Практика автономного, несистематичного збору інформації про платників податків різними органами перешкоджає здійсненню ефективного податкового контролю, проведення інших заходів пов'язаних з удосконаленням функціонування системи оподаткування та підвищенням ефективності податкового адміністрування зокрема [1]. Що в кінцевому випадку призводить до зниження ефективності функціонування екологічних податків, законслухняності платників податків¹⁰.

Накопичення інформації про платників податків, як внутрішньої (первинної) так і зовнішньої (вторинної) дозволить як формувати «податкову історію» платника податків, так і слугувати підставою для прогнозування майбутніх податкових платежів платника, визначення ступеня «податкової ризикованості» конкретного суб'єкта. Специфіка формування «податкової історії» платників ЕП полягає в тому, що об'єкт оподаткування практично всіх платежів, утворюється

⁶ До ЕП в Україні відносяться: податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів; збори за спеціальне використання природних ресурсів; акцизний податок з енергоресурсів транспортних засобів та кузовів моторних транспортних засобів; рентна плата за нафту, природний газ, газовий конденсат, що видобуваються в Україні; рентна плата за транспортування трубопроводами природного газу, нафти та нафтопродуктів територією України; збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну, теплову енергію та природний газ; екологічний податок.

⁷ Індекс Йельського університету, розраховано на основі даних з сайтів <http://www.epi2010.yale.edu/>, <http://epi.yale.edu/>

⁸ Індекс розраховується один раз на два роки

⁹ Проявляється у зменшенні антропогенного навантаження на НПС, підвищенні енергоефективності, раціональному використанні природних ресурсів

¹⁰ підвищується при невідворотності покарання за допущені порушення

внаслідок провадження діяльності, на яку необхідно отримати дозвіл певного державного органу. Все це обумовлює, можливість отримання органами ДПС вторинної інформації, зокрема, це переліки суб'єктів господарювання, які отримали дозволи на провадження діяльності, внаслідок якої утворюється об'єкт оподаткування, а також звіти, які ці суб'єкти формують та направляють до відповідних державних органів, про результати такої діяльності. Співставлення первинної та вторинної інформації дозволяє працівникам ПМРПП здійснювати пошук потенційних платників, а також заниження об'єктів оподаткування.

Проаналізувавши всі напрямки співпраці органів ДПС з іншими державними органами, були виявлені, зв'язки, які необхідно налагодити. По-перше, основним державним органом з яким необхідно співпрацювати органам ДПС це Міністерство екології та природних ресурсів України, та служби, що йому підпорядковуються. З цим органом укладено угода, відповідно до якої відбувається обмін інформацією: «Про взаємодію інформаційних систем Міністерства охорони НПС і Державної податкової адміністрації України», протокол № 1 від 10.12.2004 р. «Про обмін інформацією між Мінприроди і ДПА». Але вказана угода укладена ще в 2004р. і втратила свою актуальність.

Доцільною є постійна співпраця податкових органів з Державною службою статистики України щодо отримання звітів Форма № 2–ТП (повітря), Форма № 2–ТП (водгосп), Форма № 1–відходи. Отримання такої інформації дозволить проводити співставлення об'єктів оподаткування, які зазначені в податкових деклараціях з екологічного податку та інформацією, вказаною у вищезазначених звітах, це дозволить виявляти заниження об'єкту оподаткування.

Наступним напрямком вдосконалення інформаційної взаємодії податкових органів є їх співпраця з Державним агентством лісових ресурсів. Від цього органу можна отримувати відомості до наявну картографічну інформацію про ліси і таксаційний облік лісових ділянок та відомості державного обліку лісів на кінець року¹¹. Отримання таких даних дозволить співставляти інформацію з податкових декларацій зі сплати збору за спеціальне використання лісових ресурсів із даними про проведення рубок в лісах Державного агентства лісових ресурсів і виявляти заниження об'єкту оподаткування.

У разі набуття чинності спільного Наказу Міністерства екології та природних ресурсів та Міністерства фінансів України «Про затвердження порядку централізованого обліку видобутку нафти, природного газу, газового конденсату, супутньої пластової води, а також закачки в пласти види та газу» доцільним є укладання угоди про обмін інформацією між Державною службою геології та надр України та органами ДПС. Це дозволить перевірити правильність розрахунку рентних платежів через співставлення інформації з спеціальних приладів обліку вуглеводних корисних копалин та даних, вказаних в податкових деклараціях.

Доцільним є внесення змін до ПКУ, стосовно запровадження норми, стосовно права органів ДПС ініціювати перед Регіональними управліннями охорони НПС питання про скасування дозволів водокористувачам, які отримали відповідні дозволи та протягом шести місяців не сплачували або сплачували в неповному обсязі збір за спеціальне використання води.

Література

1. *Швабий К., Серебрянский Д., Новицкая Н. Методические подходы к определению перечня налогов и сборов для потенциальных плательщиков // Світ фінансів. – 2011. – Вип. 1. – С. 16–25.*

Олена НОВОСЬОЛОВА

Херсонський національний технічний університет

РЕЗЕРВИ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ В УМОВАХ ПОСИЛЕННЯ БОРГОВИХ РИЗИКІВ

¹¹ Вказану інформацію Державне агентство лісових ресурсів зобов'язане подавати щороку Міністерству екології та охорони НПС України відповідно до Постанови КМ України „Про обмін інформацією про проведення рубок деревини у лісах” від 14.03.2012. № 208–р.